

Warszawa 04 08 2023

Prof. dr hab. Agnieszka Cieślińska - Kawecka
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Recenzja pracy doktorskiej Pani mgr Teresy Płotkowiak
„OMÓWIENIE I ANALIZA ZJAWISK BŁĘDU W GRAFICE ARTYSTYCZNEJ
- NA PRZYKŁADZIE WŁASNEJ TWÓRCZOŚCI”

Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Praca doktorska przygotowana pod kierunkiem
promotor prof. asp dr hab. Magdalena Hanysz-Stefańska

Ogólne informacje / działalność dydaktyczna i organizacyjna

Pani Teresa Płotkowiak otrzymała dyplom licencjacki w 2014 roku w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Gdańsku na Wydziale Sztuki Nowych Mediów (Specjalność Projektowanie Graficzne). W kolejnych latach kontynuowała swoje studia ze specjalizacji Grafika Projektowa w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku na Wydziale Grafiki, uzyskując w 2016 roku dyplom licencjacki a w 2018 dyplom magisterski. W latach 2018 – 2021 podjęła Międzywydziałowe Środowiskowe Studia Doktoranckie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w Dziedzinie Sztuki Plastyczne / Grafika artystyczna.

Od 2019 roku prowadzi firmę „*Ty i ja/ Otwarta przestrzeń dla sztuki*”, która pełniąc funkcję pracowni graficznej, projektowej i galerii wystawienniczej, zajmuje się prowadzeniem zajęć i kursów dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W latach 2019 – 2021 prowadziła zajęcia w Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku na Wydziale Informatyki i Nowych Technologii. Od 2021 roku pracuje na ASP w Gdańsku na Wydziale Grafiki jako asystent w Pracowni Podstaw Grafiki Artystycznej, prowadzonej przez dr hab. Magdalenę Hanysz - Stefańską. Wykłada technologie: Litografia; Wklęsłodruk; Linoryt; Serigrafia

Pani Płotkowiak otrzymała podczas swojej twórczej aktywności ważne stypendia, między innymi; (2013) Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego; (2015) Stypendium Prezydenta Miasta Gdańska; (2017) Stypendium Kulturalne Prezydenta Miasta Gdańska; (2016) Stypendium Marszałka Województwa Pomorskiego (2017) Stypendium Ministra

Kultury i Dziedzictwa Narodowego; (2018) Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Młoda Polska*.

Była wielokrotnie nagradzana za swoją pracę artystyczną między innymi otrzymując:

(2013) Wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie na plakat promujący Instytut Polski w Wiedniu; (2013) I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie na plakat *Chory, taki sam jak ja*, organizowanym przez Life Festiwal Oświęcim; (2014) II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie na plakat *Moja wolność*, organizowanym przez Life Festiwal Oświęcim; (2015) Wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie na Exlibris i Małą Formę Graficzną, *Tajemnice Chłodnego Morza* organizatorzy: Wyspa Skarbów - oddział Gdańskiego Archipelagu Kultury oraz Fundacja Wspólnota Gdańska; (2016) Nagroda Andrzeja Stelmasiewicza - Prezesa Zarządu Fundacji Wspólnota Gdańska, przyznana na 8 Międzynarodowym Konkursie na Exlibris i Małą Formę Graficzną *Sny Gdańskiego Neptuna*; (2017) I nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w XV konkursie na plakat o tematyce związanej z ochroną własności intelektualnej organizowanego przez Urząd Patentowy RP; (2018) Wyróżnienie w kategorii najlepszy student przez Rektora dr hab. Krzysztofa Polkowskiego za Działalność Naukową, Artystyczną i Badawczą.

Pani Płotkowiak brała udział w międzynarodowych konkursach na plakat czy imprezach typu biennale grafiki; (2014, 16) XV / XVI edycje Międzynarodowego Biennale Małych Form Graficznych i Exlibrisu, Ostrów Wielkopolski; (2014, 16) 7/8 edycja Międzynarodowego Konkursu na Exlibris i Małą Formę Graficzną *Tajemnice Chłodnego Morza*, Gdańsk. Artystka była zapraszana do udziału w wielu wystawach indywidualnych i grupowych zarówno w kraju jak i za granicą. Jednak jej domeną jest poszukiwanie nowych rozwiązań artystycznych o czym świadczy jej zaangażowanie i udział w licznych warsztatach artystycznych czy plenerach międzynarodowych. Jednym z ważniejszych były odbywające się przez kolejne lata (2015-19) Letnie Międzynarodowe Kursy Grafiki i Tkaniny Artystycznej PATA w Łodzi, gdzie poszerzała swoje doświadczenia warsztatowe z technik wklęsłodrukowych, wypukło-druku czy sitodruku. Kolejny ważny projekt (2017) Printmaking Workshop Sofija - Letnie Międzynarodowe Kursy Grafiki Artystycznej w Macedonii (Bogdanci), tutor Toni Vasic.

Pani Teresa Płotkowiak jest bardzo aktywna w zdobywaniu nowych doświadczeń zarówno artystycznych jak i dydaktycznych. Jest także doceniana przez środowisko uczelni. Oceniam wysoko jej potencjał organizacyjny jak i dydaktyczno-naukowy.

Ocena pracy i rozprawy doktorskiej

Temat pracy „OMÓWIENIE I ANALIZA ZJAWISK BŁĘDU W GRAFICE ARTYSTYCZNEJ – NA PRZYKŁADZIE WŁASNEJ TWÓRCZOŚCI”

Pani Teresa Płotkowiak świadomie i wnikliwie definiuje koncepcję swoich praktyk artystycznych. Poszukuje nowych rozwiązań, krocząc drogą eksperymentów. Wykorzystuje przypadek pojawiający w trakcie procesu graficznego, anektując go do swoich rozwiązań artystycznych. W prezentowanych grafikach łączy nowe media z tradycyjnym warsztatem. Jak pisze w swojej pracy; „Grafika to moja wypowiedź artystyczna, w której respektując tradycyjne metody, otwieram się na poszukiwanie nowych - własnych obszarów języka grafiki, opierających się na intuicji i geście.” Grafika jest więc (dla mnie) wiecznym polem poszukiwań, zmagania z materią i własnymi emocjami.” (str.9) W ramach pracy doktorskiej Pani Płotkowiak analizuje własną praktykę graficzną, która oscyluje wokół tematów; studium przypadku, struktura, metodologia gestu i ekologia.

Rozprawa doktorska Pani Płotkowiak została podzielona na dwie części. W pierwszej Autorka wyjaśnienia pojęcia, które rozpatruje w swojej pracy. Przedstawia powody swoich działań i wyborów, ukazuje inspiracje. W części drugiej zapoznaje nas z metodami pracy. Zwraca uwagę na gest i proces oraz sposoby, które wykorzystuje do innowacji procesu graficznego. W dysertacji doktorskiej znajduje się także ciekawie skonstruowany tekst, dotyczący historii grafiki, ukazujący zmieniający się charakter dyscypliny na przestrzeni wieków.

Naświetlając poszczególne etapy kreacji Pani Płotkowiak przedstawia kierunek i motywy swoich działań oraz znaczenie procesu twórczego, który staje się punktem wyjścia do poszukiwań artystycznych. Droga jej kreacji rozpoczyna się od rysunku – szkicu, gestu wynikającego z automatycznego rysowania, śladu duktu ręki, gdzie: „Linie, niczym wariograf, poszukują prawdy.” Pani Płotkowiak nazywa je „autografem emocji” (str. 135). Kolejne etapy to świadomie podejmowane decyzje gdzie szkic poddawany jest kolejnym transformacjom. W programie komputerowym Autorka nakłada strukturę złotego podziału na rysunek gestu, wyznaczając punkty kompozycji. Jak pisze; „Wybieram złoty podział, bo to on ukazuje prawdę biologiczną o naturze życia, jakie znane jest ludzkości we wszechświecie” (str.58). Nowe odniesienia stanowią argumenty konstrukcyjne dla kolejnych etapów rysunku. Możemy zaobserwować proces rozwijania motywu, jak w wariacjach muzycznych na ten sam temat. Umiejętne wykorzystanie przypadku, który staje się impulsem do dalszych eksperymentów

i poszukiwań. Złożoność i wieloznaczność kreowanego obrazu zawiera przetworzone informacje ważne dla Autorki; takie jak złoty podział czy matematyczne fraktale w świecie procesów organicznych, które wizualizują się jako organiczne wzory, nie mające końca. Zdając sobie sprawę że dzieło w odbiorze poddane jest różnym interpretacjom, udziela w swojej dysertacji szereg wskazówek do odczytywania jego sensu. Przywołuje prace teoretyków sztuki i powołując się na publikacje naukowe prowadzi rozważania nad istotą błędu i przypadku. Autorka w swojej pracy podaje przykłady artystów, których twórczość kształtowała jej inspiracje i wybory. Jednym z nich jest Józef Gielniak i jego (odkryte w 2019 roku) cynkowe matryce ekslibrisów, których organiczna forma przypomina fraktale – powielaną bez końca strukturę powierzchni obrazu. Kolejny współczesny artysta Tomasz Winiarski, tworzący metodami intaglio, zainspirował Panią Płotkowiak cyklem grafik: „Perpetuum mobile”. Jak pisze w swojej pracy: „Odnosząc tę ideę na grunt własnej twórczości, to wieczny rozwój pewnych motywów, które ewoluują od prostego gestu do pełnoplastycznych grafik.” Inną ważną dla Autorki postacią jest Marilène Oliver, artystka poznana podczas warsztatów w Łodzi (*Grafika Artystyczna w Trzecim Wymiarze*), która zwróciła uwagę Pani Płotkowiak na łączenie nowych technologii cyfrowych z tradycyjnym drukiem i rzeźbą. Jak wspomina: „Oliver zaprezentowała mi technikę odbijania matrycy graficznej na papierze ryżowym oraz technologię wprasowywania wosku pszczelego za pomocą rozgrzanego żelazka,..” (str. 47). Proces graficzny i jego twórcze przekształcenie stały się twórczym elementem kreacji Pani Płotkowiak. Papier ryżowy i jego transparentne właściwości a także użycie metody gorącego wosku, pozwoliły jej łączyć kilka grafik - odbitek ze sobą w jeden specyficzny obraz. Zafascynowana nowo poznaną techniką tak opisuje proces: „Właściwością wosku pszczelego wprasowanego w odbitkę graficzną odbitą na papierze ryżowym, oprócz omówionej powyżej przezroczystości jest również to, że uzyskuje kolejną właściwość – staje się na tyle plastyczna – giętka, zarazem niełamiwa, co umożliwia tworzenie z niej obiektu przestrzennego. Można ją drapować niczym tkaninę/ cienką skórę, np. w formę trójwymiarową” (str. 88). „Odbitki poprzez połączenie stają się ciemną płaszczyzną. Do zobaczenia finalnego efektu potrzebne jest światło. Można to porównać do „tchnięcia życia” w organizm, który bez światła nie ma prawa żyć. Wprowadzam kolejny żywioł do mojej praktyki, po raz kolejny związany z organicznością.” (str.88) Niezależnie od tej metody Artystka sięga po kolejne metody, które prowokują przypadek w procesie tworzenia. Przykładem może być pozbycie się ograniczającej prostokątnej formy papieru i wykorzystanie plotera do wycinania kształtów. Ważnym nurtem w jej twórczości jest poszukiwanie metod przyjaznych środowisku, jednocześnie jednak komunikuje, że stara się zmienić, ujarzmić „nieposkromioną naturę” w kulturę (str.126).

Jednym z eksperymentów w tej dziedzinie jest eco-printing farbowanie papieru graficznego roślinami i alunem. Metoda ta zaadaptowana do nieudanej odbitki graficznej została bardzo atrakcyjnie udokumentowana. Muszę przyznać, że dużą zaletą pracy Pani Płotkowiak jest zaprojektowana artystycznie dokumentacja zdjęciowa przebiegu i etapów pracy doktorskiej. Dla Pani Płotkowiak efekt końcowy kreacji jakim jest obraz nie jest tak ważny jak sam proces i droga dochodzenia do niego. Wyczulona na obserwację pojawiających się znaków, inteligentnie wykorzystuje je, tworząc ciekawe koncepcje. Eksploruje proces jako element kreacji, wykorzystując potencjał matrycy graficznej o której pisze; „blacha cynkowa – przenośna pamięć, na której zanotowany został owy proces – czas, który jest świadectwem” (str. 61). Ostatnia jej praca zrealizowana w formie krótkiego filmu prezentuje nawoskowany papier zanurzony w wodzie, delikatnie i rytmicznie unoszący się w zaaranżowanym akwarium. Jej przekaz podsumowuje próby i poszukiwania Autorki wokół procesów graficznych, parafrazując tradycyjny warsztat i etap moczenia papieru przed wykonaniem odbitki.

Konkluzja

Praca doktorska „OMÓWIENIE I ANALIZA ZJAWISK BŁĘDU W GRAFICE ARTYSTYCZNEJ – na przykładzie własnej twórczości” Pani Teresy Płotkowiak przygotowana jest bardzo wnikliwie. Rozprawa doktorska wyczerpuje temat oraz wyjaśnia koncepcję zagadnienia. Autorka formułuje w niej własne przemyślenia, ukazując badane zjawisko w kontekście przytaczanych pozycji naukowych. Przedstawia spektrum swoich działań w odniesieniu do zmian społecznych i kulturowych we współczesnym świecie. Cykle prac i projektów Pani Płotkowiak prowadzą widza w świat pytań o istotę natury. Biorąc pod uwagę jej osiągnięcia artystyczne, dydaktyczne i organizacyjne, oraz po wnikliwym przeanalizowaniu jej pracy doktorskiej, stwierdzam, że Pani Teresa Płotkowiak spełnia wymagania stawiane osobom kandydującym do nadania stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki. Rozprawa spełnia wymagania art 187 ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U z 2023 r. poz 742 ze zm).

Prof. Agnieszka Cieślinska – Kawecka

